

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id quidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**

Egyes számok kaphatók: a dohánytyűsdékben.

Megvesztegetett politika.

(B. J.) Alkotmányunk ujjaszervezése idején, 1867-ben, mikor a parlament szabad működésének biztosítékait vitatták, egy társalgás alkalmával kérdést intéztek Deák Ferencehez, ha vajjon nem volna-e szükséges oly körülményekkel is számolni, mikor a hatalom a követek ellentállását pénzzel, vesztegetéssel akarná megtörni?

Nem! — vélekedett a haza bölcse — mert a vesztegetés mindenkor kétoldalú hajlandóságot, gyáva kormányt, ki adja, és korrumpált ellenzéket, ki elfogadja, tételez föl. S ha ti a föltevést is megdöntitek, hogy az ellenzék, mint testület ily mélyre süllyedjen; ugy én viszont állíthatom, hogy a kormányok inkább törvénytörésbe és erőszakba csapnak át, sem hogy ily önmegalázó, hitvány és bizonytalan eszközökhöz folyamodjanak.

S ime 35 év után egészségtelen politikai viszonyaink az elvvásárlás ajtajához hajtottak. Ki kopogott be rajta? s ki nyitották-e az ajtót? — csak a gyanu kutatja, mardossa, s a vizsgálat nyomozza.

A vesztegetés kísérlete fölzdította a „tisztesség“-et, hogy az elítélésben idegesen mentesse magát hasonló büncselekmények alól. Pedig az érc esengése jól

ismert és sűrűn használt beszéd Magyarországon. A zsidó recepció s az egyházpolitikai törvényjavaslatok mérlegében a bonfui meggyőződést és aggodalmat az arany nyomta le. Tisztától Széllig a husosfazék, bankok, vicinálisok dirigálták a jobbpártiak lelkiismeretét. S Bánffy hirdett többséggel pénzzel, jograblással s főispáni kezekkel erőszakolta ki. És szemünk előtt játszódott le, hogy Légrady majd Vészi eldobta a liberális lobogóját, mert lapjaiktól a kormány a szubvenciót megvonta.

A vesztegetés tehát nem idegen fogalom a magyar közéletben, csak eddig hamis ürügyökön élésködött, álfarmakkal takarózott; míg a Szapáry-esetben nyereségében, kimondott céllal jelent meg. S ezen borzad meg az emberi hiúság! Ha valakit megölnek az uralkodók sakkjátékában, a háboruban; avagy hiu párbajban — az hős, de gyilkosnak és gazembernek mondjuk azt, ki az uton orozva vár ellenfelére. Itt is csak a forma különbözik, a cél s tartalom azonos — mégis mily ellentétes a megítélés.

Szapáry László gróf marokkal nyult a becsületbe, méltán bukni kellett. Rövidlátó és elővigyázatlan volt, nem értett a róka modorhoz, tekervényes járáshoz

S előállnak, kik míg hatalom volt a szava, parancs az akarata, csak tömjénnel és glóriával adóztak neki s elnevezik „paralyticusnak“, kinek sanatoriumban vész el az élete. Gyanus jóakarata vezérli-e szavukat, vagy a hatalmasok sablonos végzete érezteti kezét Szapáryval, hogy bukásukkor elhagyják szolgálalkú barátai — nem kutatjuk.

Szapáry László gróf a főri világnak egyik legzseniálisabb tagja volt, kinek széleskörű tudása előtt — dacára, hogy az egyházpolitika idején kivált a liberális pártból — meghajolni kényserült a nagy protestáns Bánffy báró is és kinevezte fumei kormányzóvá. Több ízben volt alkalmam vele érintkezhetni a mindannyiszor rendkívüli képzettségének, céltudatosságának nyomát hagyta hátra lelkemben.

Tettéknek lélektani okai: a meggondolatlanság és nagyravágyás. De nem a nagyravágyásnak ama silány foka, hogy enszemélyét akarta büszkesége feltolni, hiszen a kék és gyönyör ezernyi serlege csillogott előtte; hanem azért küzködött a miniszteri szék után, hogy eszméit ott diadalra vihesse. Mert Szapáry lelkében főszegek tervek éltek; sokat tanult, sokat látott s mindezt érvényesíteni akarta ha-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Fényűző nőkhöz.

Procul estote a virginibus profanis, nam illae habent oculus vocativos, si vos fueritis dativi, illae erunt genitivae, paulopost accusativae, vos nominativae, et pax vestra erit ablativa.

*Szép a nő, ha szűz-szemérem
Bájsugárít hímű szél,
Ha erény, hit, józan elvek
Töltik el szívét, esztét.*

*Szép a nő, ha tiszta teste,
Ültözéke, mindene,
A nélkül, hogy cifra bábnak
Neki lenni kellene.*

*Hajh! pedig sok most az oly nő,
A ki csak kifényyire néz,
S fényűzéssel a világot
Ingerehni, csálni kész.*

*Am magának árt az ilyen,
Mind a pénz, mind ifju kor
Elenyészik s száll redja
Megvetéssel a nyomonor.*

*Tisztelekre ki gyuladna
Fényűző oly hölgy iránt,
Hüségéből a ki férjet
S magzatot nyomorba ránt?*

*Sok szalag s virág-díszítményt
A fején viselve fejt,
Nem tudod tán várfokon a
Lenge zászló mit jelent?*

*Szép virág alatt gyakorta
Reflekesve a kigyó,
Lány nem óhajt szerzőlötti
Cifraságot, a ki jó.*

*Túlcsapongó fényűzéssel
Jár karöltve bűn s csapás,
Jó család és nemzetre
Erre gyakran pusztulás.*

*Jobb irány szép nemeteknél
Tölelek filgg bölcs anyák!
A hazának jól nevelni
Szent közhelme be vag.*

*Egyszerűség, tisztaságra
Törjétek mindamitalan,
Túlcsinos lányotokból
Hogy ne váljék csintalan.*

*Sőt erénydús szüendéséggel
Legyen a férj anyyala,
A minő édenben Éva
Még a bűn előtt vala.*

Lőrincz Károly.

Itélkezés.

— Francia mese. —

A legigazabb ember is hétszer esik el napjában, mondja az irás. Az Uristen tehát megúván a megholt lelkek vizsgálatát, akként intézkedett, hogy a másvilágba kerülő lelkek fölött a pokolban fetregő elkárhozott lelkek töljenek törvényt, mert hiszen ők tudják legjobban megítélni, mi bűn és mi nem bűn. Az elkárhozott lelkek azonban igen sokszor tulságosan szigorúak, és persze mindenkit örök kinszenvedésre ítélnek. Ezért a jó Isten minden üléstükre elküldi egy gyengéd szívű arkangyalát, kinek az a feladata, hogy a mennyei kegyességet gyakorolja.

Aznap három különösen szigorú elkárhozott lélek ült a bírói székeken: Avinain, Pavavoine és a sápadt Lacenaire. Egy ember és egy aszszony fölött kellett ítéletet mondaniok, akik egy rettentő gyilkosságot követtek el. Biztos, hogy a túlvilági ítélőszék a gyehennának legtűzeesebb lángjai közé küldi őket.

Bevezették a vádlokkat.

Halandó testük nem volt rajtok többé, de azért — a mint már szokás — olyanoknak látszóttak, mintha még élének; a két lény azonban rettetetes jelenség volt.

Vének, nagyon vénék voltak; ocsmányi hajuk szürke színű, orruk vörös bibircsokkal borítva, ajkaik lógók. Az alvilági bírák ugyancsak hozzá voltak szokva mindenféle csufságokhoz,

Mai lapunk 4 oldal.

zánkban, hogy segítsen a népen, a közép-
osztályon, iparon és kereskedelmen.

**E cél hajszolta előre, s azt hitte, hogy
nemzetének csak a miniszteri székéből
használhat; ezért nem válogatta meg esz-
közeit; ezért kellett buknia.**

**Tragédia az ő sorsa — egy félrelé-
pés; büntetése kérlelhetetlen leszen, de saj-
nálunk mégsem lehet, csak okulunk
kell rajta.**

A főmérnök úr haragszik.

Winkler Vilmos főmérnök úr nagyon ha-
ragszik, mert mi bátrak voltunk főmérnöki tevé-
kenységével foglalkozni. Pedig kár haragudni a
főmérnök úrnak, mert hisz fene módon régi szo-
kás-mondás, hogy a ki haragszik, annak bizony
sántít az igazsága. Hogy pedig a főmérnök úr
haragszik, az tény. Utan-utóbb beszél inzulturn-
ról, sajtóperéről, leleplezésről, igazságtalanságról,
számárságról, anarchiaról, bolondságról s mégis
az a csodálatos, hogy állításainkat megcáfolni
nem képes. Az inzulturnól és a leleplezéstől
nem tartunk, a sajtóperét pedig készséggel vár-
juk, bár aligha lesz belőle valami. A mi pedig
a többi kijelentéseket illeti, nem mondunk új
dolgot, mikor kijelentjük, hogy az udvariaság,
előzékenység s kellemes modor Winkler főmér-
nöknek nem természetes sajátja, ezt csak néha
s akkor is bizonyos kiváltságosok élvezhetik. Mi
nem óhajtunk a főmérnök úr kedves emberei
közé tartozni s ha udvariaságot nem is, annyit
azonban talán joggal elvárhattunk volna, hogy a
társadalmi érintkezési modor primitív elemeivel
tisztába legyen.

Elmondjuk pedig ezt azért, mert Winkler
Vilmos főmérnök úr vasárnap délelőtt a városi
gyűzői irodában oly modorban védekezett, hogy
az egyik algyűző kénytelen volt figyelmeztetni a
helyiség közhivatali jellegére.

Ettől eltekintve tartozunk némely kijelentéssel
az igazságnak. Lapunk mult számában jeleztük,
hogy a Chevra Kadischa elnökségének kérelmére
a zsidó temető halottas házánaak céljaira enge-
délyezett 65 kbm. kő értékű, 182 korona, a há-
zipénztárból ki s a bányapénztárba be nem utal-
ványoztatott. Ez ebben a formában tévedés, de
nem a mi tévedésünk. A dolog így áll.

A tanács 182 k. értékű követ adott s bár

a tanácsi és közgyűlési határozat kézbesítve nem
lett s így sem a gazdasági tanácsos, sem a
számvevőség erről nem értesített, Polczér Péter
gazdasági tanácsos Winkler főmérnök kértére
a követ kiutaltványozta s a számvevőség ellen-
jegyzése után a pénztár kiadta. Mivel azon-
ban a tanácsi, illetve a közgyűlési határozat
dacára nem 182, hanem 208 korona értékű
kő adatot ki, azért nem fordul elő a 182
koronás tétel s azért kaptuk a számvevőségben
a felvilágosítást, hogy a kiadás, illetve bevétele
a naplóban keresztülvezetve nincs. Véleményünk
szerint tehát a kő kiadása a jelzett körülmények
között nem történt szabályszerűen. Először is
írásbeli határozat nélkül nem lett volna szabad
kiadni, másodsor pedig 182 korona értékű kő
engedélyeztetve, nem lett volna szabad 208 k.
értékű mennyiséget kiadni. Ehhez nem a gazda-
sági tanácsosnak, sem másnak joga sem volt.
Persze megtették a főmérnök iránti szivességből.
Szabályszerű eljárásnál ilyen eset elő nem for-
dulhatott volna.

Most pedig, mivel Winkler Vilmos főmér-
nök ama téves hiszemben él, hogy mi a megis-
mert igazságot, esetleg másoknak a miénkénél jobb
meggyőződését tisztán a személye iránti ellen-
szenvből avagy mások érdekeltségéből kifolyólag
elhallgatjuk és teljesen mellőzzük, kijelentjük,
hogy bárki is bármely uton meggyőző bennünket
téves felfogásúnkra, azt egy percig elhallgatni
nem fogjuk, sőt amennyiben Winkler Vilmos fő-
mérnök a közönség előtt állításaink cáfolatát
bármikor is megkísérelni óhajtaná, ennek mindig
készséggel tért engedünk. Hogy pedig az általunk
jelzett építkezéseknél tényleg terült való eltérés,
sőt szabálytalanság konstataható, ezt a helyszí-
nen bármikor, sőt bárki előtt igazolni hajlandók
vagyunk; ezt már Winkler Vilmos főmérnöknek
is felajánlottuk, eddigéig azonban ajárlatunkat
el nem fogadta.

Általános elvi álláspontunkat a főmér-
nöki magánpraxist illetőleg most is fentartjuk
s a mennyiben ez felszólalásunk után sem kör-
vonoztatnánk, helytelenitönök. Mivel pedig a fe-
gyelmi kérelem elintézését a hatóság, úgy látszik,
sürgősnek, illetve szükségessének nem tartja s
agyonhallgatással esetleg magát az ügyet feledtetni
engednek, kénytelenek vagyunk a nem épen
kellemes ügygyel tovább foglalkozni.

de azért mégis eliszonyodtak a látásukra. Az
ember is asszony is sánta és pupos volt, az ember
a jobb szemére, az asszony a bal szemére
vakoskodott; meglátszott rajtuk, hogy ifju koruk-
ban is kimondhatatlan csunyaáknak kellett lenniök.

De tulajdonképen mi is volt a bűnük?

Az, hogy megverték, megkínózták, meg-
gyilkoltak egy majoros embert, kinek utja a há-
zuk előtt vezetett el; aztán még a holttestet is
agya-főbe verték, akárcsak a megdühödött vadál-
latok, sőt még talán foggal is megtépdesték
imitt-amott! A majoros ember természetesen be-
vádolta őket és jelentékeny büntetést remélt szá-
mukra: három vagy négyezer esztendő a tisz-
tító tűzben, ugyanolyan kínok között, amilyenek-
ket ő szenvedett, mikor meggyilkolták.

A csunya vén ember és a csunya vén asz-
zony beismerte a bűnt. De a mellett nagy alá-
zatosan, reszkette jelentették, hogy valamit mon-
dani szeretnénk a védelmükre.

— Ugyan minek? mondá Avinain.

— Ugyan mivel menthetnék magukat? mondá Papavoine.

— Hiszen világos a dolguk, mint a nap! mondá Lacenaire.

De az Ur arkangyala, a kegyesség hírnöke
főlemelé kezét:

— Azt hiszem, meg kell hallgatnunk, amit
mondani akarnak.

A vén ember beszélni kezdett hát.

— Most hetven esztendeje egy áprilisi reg-
gelen történt, hogy Veronikával legelőször talál-
koztam zöldelő fák árnyékában egy domb tövében.
Olyan szép leány volt ő, én meg olyan szép

legényke voltam, hogy mindketten elbűvölten áll-
tunk, amikor megláttuk egymást.

Az elkárhozott lelkek elámultak és nagyon
szerettek volna felkacagni, mert hiszen olyan bi-
zonyos volt, hogy a két nyomorult alak fiatal
korában sem volt sokkal szebb.

De az arkangyal közbe szólt:

— Csönd legyen! hallgassátok.

Az agastyán pedig imígy beszélt tovább:

— Bizony, sohse láttam olyan rózsaszínűt,
mint a Veronika szája, soha olyan remek kéket,
mint az ő két szeme; és azóta ő is igen gyakran
megvallotta, hogy amint ott legelőször előtte áll-
lottam, szebb férfit még sohsem látott! Együtt
tértünk vissza a faluba és egy hónap mulva
megesküdtünk. Boldogságunkat tiszta lehetetlen-
ség leírni. Kimondhatatlan gyönyört, végtelen
örömet éreztünk a gondolatra, hogy ezután mindig
egymásé leszünk, egymásé maradunk. Jól tudtuk
azonban, hogy boldogságunknak irigyei is vannak!
Kunyhónk körül nem ritkán kacagás verte föl a
csendet, ablakunkat követ dobálták meg és mikor
vasárnap templomba mentünk, gnyos beszédeket
hallottunk a hátunk mögött. Csakhogy mi a lá-
nyok, a legények gonoszságaival nem sokat tör-
rődünk. Feleségem így szólt: „Lám dühösek,
hogy a legszebb férjet kaptam!” En pedig mondam:
„Haragszunk, amiért a világ legszebb lánya lett a
feleségem! Aztán megmegálltunk a fák mögött
és megmegcsókoltuk egymást.

— Furcsa . . . mondá Avinain.

— Nagyon furcsa . . . mondá Papavoine.

— Halljuk tovább . . . mondá Lacenaire.

— Beszélj, öreg ember! mondá az Ark-
angyal.

UJDONSÁGOK.

— Erzsébet Amália főhercegnő otthona.
Liechtenstein Alajos keze, uhlánus-kapitány és
felesége, Erzsébet Amália főhercegnő, akik tu-
lva-elegőleg a tavasszal kelték egybe, augusztus
végén érkeznek állandó tartózkodásra Székesfejé-
várra. Számukra a város legszebb helyén a Ligetsor-
on emeletes díszes házat vásároltak, melynek
átalakításán és belső díszítésén hónapokig dolgoz-
tak. A pompás új otthon most már készen várja az
új házásokat. Szombaton érkeztek meg Bécsből az
összes bitorok és berendezések Székesfejérvára.

— Leo-gyász. Mint mindenütt a megyében,
ugy Duna-Adonyban is a kellő gyászszal kö-
nyörögtek XIII. Leo pápa lelki üdvéért. — Az
elrendelt gyászistentiszteletet Sumlic György tar-
totta, mely alatt a Sz. Vince-intézet növendékei
megható gyászenéket énekeltek. — Sz. mise
után a pápai cimerral ékesített, örökzölddel s
fehértúhásh, gyászfátyolos leánykaktól körültel
ravatal mellett történt az absolutio. — Az isten-
tiszteleten résztvett az akkor Adonyban időző
uhlánus tisztikar és a legénység négy díszszakasza
és igen nagy számu ajátos hívő.

— Köszönet. Végsőt dobant egy nemes
szív, utolsó sóhajtott egy jószágos ajak, s reánk
a gyász mélységes éjszakája borított. E komor sü-
tétésbe a Hit égi fénye mellett jótékonyan esnek
a részvét enyhe sugarai. Legyen köszönet és hála
értük mindazoknak, akik bármily alakban, köny-
nyel vagy virággal, hozzájárultak ohhoz, hogy
gyásznk elviselhetőbb, keseregésünk enyhébb le-
gyen. Székesfehérvár, 1903. augusztus 3-án. Ür.
Göbel János Györgyné és családja.

— Humánus katonai rendelet. Beavatott kato-
nai forrásból jelentik: A közzé hadügyi és a na-
gyar honvédelmi kormány egyetértőleg fontos ren-
delkezést tett a legénységgel való emberséges bá-
násmodra nézve. A rendelet kiadására a bieleki
katasztrófa szolgáltatta a közvetlen impulzust. Pit-
reich hadügyminiszter és Közelváry honvédelmi
miniszter ugyszintén Walsersheim osztrák hon-
védelmi miniszter bizalmas rendeletben utasítot-
ták a hadtestparancsnokságot, illetve a honvédek-
reüli parancsnokságokat, hogy a nyári forróság
idején a katonaságnak minden kényelmet biztosít-
sanak. Figyelmezteti a rendelet a tisztikart, hogy
a legénységgel humanusan bánjon. — A rendelet-
nek már a most folyó hadgyakorlatokon érvényt
szereznek.

Az aggastyán tovább beszélt:

— A dologban az volt a különös, hogy
mult ugyan az idő, de mi ketten mindamellét
szépek és fiatalok maradtunk: a többiek meg
vénültek, mi pedig üdék és frisssek voltunk, mi-
a harmatos virág. Sokszor számoltam az új-
jaimon és be kellett látnom, hogy folton időse-
bek lettünk. Elmunt negyven év! azután ötven,
ötvenöt, hatvan és még több is. De Veronika
rózsa ajkán s kék szemében mindig csak a tavasz
nyílott, ölelésén pedig mindig csak azt vettem észre,
hogy én vagyok a legszebb férfi a fők kerek-
ségén. Különben, jegyezte meg az öreg gyilkos,
nézzenek csak ránk a bíró urak! Hát nincs igazam,
hogy ily gyönyört két ember nincsen s több
sehol? Ah! milyen szép is az én feleségem! De
kérem, ne nézzék nagyon soká, mert bele szeretnek
és én féltékeny leszek.

A bírák ajkaikba harapdáltak, hogy neve-
téseket visszafojtsák, mert hatósági személyek-
hez nem illik a pajzánkodás. Azt azonban nem
tudták meggátolni, hogy ne szóljanak közbe.

— Mindezeknek . . . mondá Avinain.

— Semmi közük . . . mondá Papavoine.

— A gyilkossághoz, mondá Lacenaire.

— De mégis hallgassuk végig, mondá az
Arkangyal.

Az aggastyán tovább beszélt:

— Engedelmeikkel uraim, igenis van kö-
zük hozzá. Egy nap feleségemmel együtt a kapu
előtt szartuk a friss levegőt, amint egyszerre
csak arra jött egy ember, a ki — tisztesség nem
esik mondván — kissé kapatosnak látszott. De
mi ketten nem sokat törődünk vele. Egymásra

— **Gondolkodóba éftő kinevezése.** A hivatalos lap tegnapi számát ószinte csodálkozással olvastuk. A székesfehérvári tanügy értékes veszteségét hirdeti ez az újság, amidőn jelzi, hogy Magó Károly székesfehérvári városi osztálytanító a racalmási államosított elemi iskola igazgató tanítójává nevezetett ki. Egyidejűleg jelezzük, hogy az állam átvette osztálytanítóként *Gremspurger Vidor Pál, Gremspergerné Bányász Olga, Lós János* osztálytanítókat. Ezeket kívül kinevezte *Petrovits János, Holly Géza* sárosdi és *Lux Ilona* tanítókat.

Minket közelebbről Magó Károly tanító távozása érdekel. Tíz esztendő óta volt városunk gyermekeinek ügybuzgó s igazán szakértő nevelője, tanítója. És csodálatos, hogy midőn a város közönsége ószinte tisztelettel és szeretettel vette körül gyermekük tanítóját, és kedvét veszve tőlünk távozik, mert hisz lehetetlen, hogy a nagyon is megérdemelt jutalom, habár talán csak egyelőre elismerésben nyilvánul volna is, megadatott épen azok részéről, a kiktől ezt méltán várhatta volna. Nagyon jól tudjuk, hogy megválasztása után hamarosan megbízták a városi összes osztályok egyöntetű, részletes tanmenetének összes kidolgozásával. Szinte reményben felül sikerült ez a nagy munka, a mennyiben ma már városunk minden iskolájában egyöntetűen, a pedagógia mai követelményének megfelelően működik a gyermekoktatás felette fontos gépezete. Egyébként a ma már nem kevésbé fontos gazdasági ismétítő iskola szervezése körül is a hatóság megbízásából sokat köszönhetünk Magó Károly fáradhatlan buzgalmának. Mint tanító, az iskolában teljes szakmájával s igazi atyai szeretettel csakugyan gondos vezetőnek bizonyult. De nemcsak az iskolában kereste a kötelességeljesítést, tevékenysége a társadalmi életben is talált működési teret, körökben egyesületekben nem egyszer halottak szavát s mindannyiszor ószinte elismeréssel adóztunk e város közönségével egyetemben önzetlen, odaadó munkásságáért.

Ezek után méltán csodálkozhatunk Magó Károly tanító távozásán. Ismert jelleme, szerény-sége bizonyára felelet nélkül hagyja a csodálkozásokkal feltett kérdést: miért hagyta el hát feltétlenül érezhető rokonszenvünk és elismerésünk dacára szép eredménytel betöltött működési teret és miért kellett az államtól kérnie és várnia huszonhat évi nemes munka után azt a jutalmat, sőt helyesebben a létkérdést a megjutását, a melyet városunkban érdemelt ki leginkább? Meg vagyunk arról győződve, hogy nem rang, nem

néztünk! Megcsókoltuk egymást! Feleségem sohse látszott olyan szépnek, olyan megenni valónak, és olyan gyengéd szenvedélyvel ölelt átal, hogy szívem hevesen dobogott örömeiben, amikor fülembre sugta: „Oh de szép vagy én szerelmem!” Akkor aztán nagy nevetés támadt. A kaposos ember megállt és reánk nézve majd megpukkadt nevetésében. „Oh! oh! a rusnya vénasszony!” Képzhetik, bíró urak, haragra lobbantam. „Adta csuf vén bolond teremtette!” Veronika dühösen felkiáltott. De a kaposos ember nem hallgatott. „No ilyen szörnyeket se látam eddig. Huh, de ronda az a szürke hajuk; micsođa bibircsek vannak az orrukon, hogy le-
gő a ajkuk!”

— Bíró urak! ilyen hazugságok hallatára nem bírtunk magunkkal többé; ott az országoton megöltük a bolond embert, a ki nem látta meg rajtunk, hogy fiatalok és szépek vagyunk!

— Meg van a beismerő vallomás; el velők az örök tűzbe! kiáltá Lacenaire.

— Ugy van, ugy van mondá Avinain.

És Papovine két társához hasonlóan adta le a szavazatát.

Az Arkangyal azonban így szólott az öreg férjhez:

A tisztító tűzbe fogtok menni, szelid lelkek és ott rövidesen olyanokká lesztek, aminőknek magatokat gondoltjátok. Ertelek, hogy ezt a gonosz embert megöltétek az országoton, mert ő kis hija, hogy azt nem ölte ki belőletek, a mi talán az életén is drágább: a szerelemnek és szépségnek képzetét!

magas pozíció lehetett a kérdés lényege, hisz lefolytatott eddigi működése igazolta, hogy nem az ő nevének nimbusában, hanem a szigorú kötelességeljesítésben s az erkölcsi jutalomban találta igazi örömét. És így aligha tévedünk, ha a fenti kérdésre válasz adunk: ott hiányzott az erkölcsi támasz, a honnan ez méltán várható lett volna. A távozó tanítót mi ószintén sajnáljuk, mert tanügyünk veszteségét jelenti. Ultravalónak vigye el a város közönségének jól megérdemelt szeretét s ama óhajtásunkat, hogy az a kör, melyben nemes hivatása új működési teret talál, épügy megértse, mint mi megértettük, felsőbbesége pedig jobban érte meg, mint itt megértették. Mi vesztettünk s csak az igazságot, hogy a haza nem vesztette el őt.

— **Nálanylátogat.** Fogadják mindazok, kik felejtethetetlen jó férjem temetése alkalmával részvét-nyilvánításokkal s a ravatalra helyezett koszorúikkal szívem legnagyobb fájdalommal enyhíteni szívesek voltak, ezuttal leghálásabb köszönetemet. — Sárkereszturn, 1903. augusztus 3. — *Óz. Grafy István.*

— **Knöbel Elemér halála.** Már szombati számunkban jeleztük, hogy Knöbel Elemér tanító az esztergomi kórházban újólag operáltatván súlyos betegnek fekszik s mellette szerető édesanyja reménytelenül virraszt. A táviródrót vasárnap reggel megdöbentő hírt hozott. Ószinte részvételt vettük a hírt, hogy Knöbel Elemér áldozata lett a mi csodálatos módon fenntartott középiskola, de még talán annál is sültlenebb istenítéletünknek. Hiába volt minden igyekevs, a modern tudomány-nak nem sikerült jótánni azt, a mit az ugy-nevezett modern társadalom beteg kinövése ártott: egy 29 éves fiatalember áldott teste a koporsóból kiált ítéletet az élő világ megkorhadó társadalmi felfogása ellen.

Felháborodással és keserűséggel tölti el lel-künkét ez a véres esemény, mert szomorú bizonyítéka annak, hogy nálunk még a törvény is bizonyos alakiságok betartásával a párbajt tulajdonképpen törvényesíti, mert hisz maga a törvény elismeri, sőt kritériumnak vállalja, hogy ennek a büntetendő cselekménynek forrásai, szigoruan betartandó szabályai legyenek. Itt lenne már az ideje, hogy megmozduljon ez a közömbös társadalom s a maga hatáskörében minden lehető elkövesse ennek a törvényesített gyilkosságnak. A mi most már a jelen konkrét esetet illeti, kétségtelen, hogy a jelen haláleset a folyamatban levő bűnügyben lényeges változtatást igényel. A kir. tábla előtt van most ez az ügy, melyben Fehér Jenő a tragikus eset hőse 4 havi államfogházát kapott. Példát, elretentő példát kell statuálni ebben az esetben s szigorú büntetéssel kell a bíróságnak a törvény szellemét érvényesíteni.

— **Új templom.** Gróf *Czirány Antal* nemes áldozatkészsége folytán Nadapron új és díszes templom épül. A templom alapkövétől azt a keresztutat használják, a melyből *Vörösmarty* koszorú költőnket keresztelték, mert Vörösmarty — miután annak idején a nyéki kath. egyház Nadaphoz tartozott, — a most lerombolt s 155 évig fenálló templomban lett keresztelve.

— **Auerbach-redivivus.** Már jeleztük, hogy az Auerbach Jakab által kéréseltet s már megkezdett építkezés kapcsán az utcaterületből legalább 10—15 méter térforgalás történt. Mivel ez állapot most 8—10 nap óta áll fenn s a forgalmat nagyrészt gátolja, siettünk ezen szabálytalanság ellen a közérdek szempontjából szót emelni. Ma még mindig a régi állapot uralkodik azzal a a különbséggel, hogy *Simon Sándor* főkapitány-helyettes az építkezést ma déltől kezdve beszüntette, mert a faltörmelék utcai lerakására engedélyt nem kérték s nem kaptak s egyébként is azt 48 órára a helyszínen hagyta. A fő-
indok természetesen az, hogy a közlekedés a jelenlegi eljárás mellett akadályozva van. Mi ugyan az építés beszüntetése helyett szívesebben láttuk volna az utcán levő anyagnak az építetők költségen leendő elhordatását, mert hisz a cél a közlekedési akadály megszüntetése. A mennyiben pedig az építkezéskor szükséges bejelentéseket megenni elmulasztották, ez büntető eljárást von maga után.

— **A Nádor-utca Ázaiája.** Kétségtelen dolog, hogy a mi városunk legnagyobb közlekedési utvonala a Nádor-utca, de az is kétségtelen, hogy ez az egyike a legpiszkosabb utcáknak. Az egyik boltból a szemetet szórják ki, a másik előtt nap-nap után ládákat bontogatnak, a harmadik előtt egész rakományok díszletlenítik a járdát. A mi közönségünk egy része pedig tőr, a másik része meg nem szívesen ismeri a törvényt, a hatóság pedig kénytelen hallgatni, mert nincs elég fizikai ereje meggátolni s megszüntetni a jogtalan cselekményeket.

Ez alkalommal a Nádor-utca portengere ellen volna egy komoly szavunk. Magasztosabb és komolyabb feladatra alig vállalkozhatik az emberiség, mintha résen áll s részt vesz abban a küzdelemben, a melyet korunk legádázabb ellenség, a tüdővész ellen titáni erővel vesz fel a modern orvostudomány. És mikor ez az elv világszerte felhangzik, mit látunk városunkban? Hogy egyebet ne említsünk, látunk és tapasztalunk olyan utcasöpést, a minők tanui városunkon kívül alig lehetünk. Alig közeledik az idő éjfélfelé, megjelenik a megrokkant csapat a Nádor-utcán s ettől a perctől kezdve ember, állat menekülni kénytelen, mert oly hatalmas porfelleg fertőzött meg a Nádor-utca levegőjét, hogy egy ember egy tüdővel alig bírja ki. Szerintünk ez nem helyes. Mert hiszen alig tartozik a lehetetlenségek közé a söprés megelőző öntözés, de meg egyébként is a söprés elvégezhető talán fél kettőtől három óráig is. Az indoka ennek igen egyszerű. A Nádor-utca személyforgalma nagyobb, mint a többi utcáké. A vonatok még 12 órakor is hoznak utasokat, kik közül főleg az idegenek a Nádor utcán át jutnak a szállodákba. De figyelembe veendő az is, hogy nyári rekkenő hőségben a kávéházak terrasa nyujt némi üdülést s így érthető, hogy az éjjeli söprés e szempontból is kellemetlen. Mivel ez a kérdés minden nehézség nélkül igen könnyen megoldható, meg vagyunk róla győződve, hogy a hatóság a legnagyobb készséggel már legközelebb új irányban intézkedni fog s a Magyar király szállodától a Vörösmarty-térig a söprés megkezdését éjjel után 1—2 órára rendeli el.

— **Szerencsétlen esés.** Tegnap reggel Ungvári Mihály kereskedő segéde, Lombos (Pollák) Aladár a pincébe ment sirkoszoruért. Menet közben a lépcsőzetten elcsuszint s leest a pincébe. Dr. Szigeti orvos elszlynyujtása után a mentők be-szállították a kórházba a megsérült segédet, a ki az eddigi szimptomákóiból ítélve valószínűleg agy-rázkódást szenvedett.

— **Bolti tűz éjjel.** Szombaton éjjel csakis a szerencsés véletlennek köszönhető, hogy 2 óre tájban a rendőrfőrajt betekintett Forgács I. Imra szabóüzletébe, mely a barátok épületében tűz-veszedelemben forgott. Az épen őrszolgálatot teljesítő *Simon Sándor* alparancsnok a tűzországgal a helyszínére sietett s elfojtatták a tüzet, mielőtt kárt okozott volna. A tűz keletkezésére vonatkozólag az üzlettulajdonos előadta, hogy a vasalót melegítő kályhából foghatott tüzet a körülötte felhalmozott nagy mennyiségű szén és fa még az üzlet bezárása előtt s így érthető, hogy a tűz ellenőrző bizottság, mely tegnap helyszíni szem-lét tartott, konstataálta, hogy a tulajdonost gon-datlanság terheli.

— **A Kossuth-asztaltársaság** vasárnap este szépen sikerült táncmulatságot rendezett a Latzkovits-féle budai-uti kerthelyiségben. A mulatság folyamán sok ügyes ötletre nyujtott alkalmat a világpósta, melynek érdekességét növelte az a körülmény, hogy a ki a legtöbb levelező lapot kapta, jutalomban részesült. A hölgyek között *Farkas Juliska* volt a győztes s egy kézi tászkát kapott, a férfiak közül *Körösy Gyula* nyerte el a számszerű többséggel s ezzel a jutalmul szolgáló fehér egeret. Latzkovits Béla vendégfő jó konyhája s kitünő bora mellett a jókedv nem hiányozhatott s így érthető, hogy a hajnal ébredése a városunkban csakugyan páratlanul álló kerthelyiség árnyas-lombos fái alatt találta a jókedvű társaságot, melynek soraiban a hölgykoszorut a következőkék sikerült egybefonni:

Leányok: Bóhn Mariska, Derkay Juliska (Budapest), Fuchs Anna, Gyurkovics nővérek, Kulik Karolin, Kiss Mariska, Kovács Erzsébe,

Losonczy Mariska, Molnár Juliska, Noll Viktória (Nagy-Kanizsa), Noficzter Mariska, Neubart Jolán, Juliska és Mariska (Budapest), Pál Juliska, Pojda Mariska, Scheyer Mariska, Sándi Jolán, Varga Juliska és Rózsa. *Asszonyok:* Balogh Jánosné, özv. Farkas Jánosné, özv. Fuchs Alajosné, Handy Györgyné, Kiss Jánosné, Kulik Károlyné, Kovács Ignácné, Mlinár Józsefné, Molnár Jánosné, Noficzter Jánosné, Nemes Pálné, Noll Ferencné, Pál Józsefné, Pajdl Istvánné, Steimetz Ferencné, Sándy Jánosné, Szabó Imréné, Takács Józsefné, Varga Józsefné.

— **Falb jólata augusztusra.** Augusztus hávéra nagyrészt szárazságot jósol Falb. Zivatarok az első héten, továbbá a hónap közepe táján és vége felé lesznek. A hőmérséklet nagyon változik: a hónap első felében többnyire normális, a másodikban azonban a közepesen meglehetősen alul lesz.

— **Szőlősgazdák figyelmébe.** Almásy János városgazda egy szőlőfűrtöt küldött be a szőlészeti és borászati hivatalba s a megbetegedés esetleg a védekezés mikéntjére vonatkozólag felvilágosítást kért. E tárgyban a kerületi felügyelőség a következőket írja: a szőlőszemek megbetegedését a peronospora erős fellépte okozta, a minék a székesfehérvári szőlőkben való erősebb mérvbeni fellépéstől Rimler Gyula felügyelő személyesen is meggyőződött július 27-én, miután azon időpontig egy, legfeljebb kétszer permetezték a szőlősgazdák, holott a legrendesebb időjárás mellett is július hó végéig meg kell történni a harmadik permetezésnek is, ez annyival okadatott is, mivel az idén rendkívül sok eső járt épen július hó folyamán. A bajt most gyógyítani nem lehet, legfeljebb megakadályozzuk a terjedését, ha a szőlő lombozatját és fűrtjét 2%-os bordó oldattal rögtön permetezzük. Jövőre legalább is háromszor permetezendők a szőlők. Nevezett felügyelő tapasztalta azt is, hogy a szőlőkben a lisztharmat is fellépett, de ez a betegség nem terjed a szőlőszem betegségeire, csak felületére hamvasabb, hamuszerűbb bevonattal jelentkezik a bogyókon. Ez ellen a védekezés jelenleg a fűrtök kénporozásából áll az erre szolgáló készülékekkel.

Kovács György köcsigvártónál egy köcsigvártó és kövacs tanuló felvételt. Jelentkezni lehet Fazekas-utca 4. szám alatt.

— **Költők versenye.** Hazafi Verai János, a haza vándor lantosa a minapiban ottjárt Szatmáron. Amint sétált az utcákon, fűnek-fának kínálta verseit, összetalálkozott egy hosszuhajú, kócos fiatalemberrel. A hosszuhajú ur póttának hiszi magát s erről az oldalról ismeri az egész város. Hazafi Verai János természetesen nem sejté benne a költőtársat s megszólítja a szokásos komázásával:

- Szervusz koma, végy tőlem egy verset!
- A költő gyors készséggel válaszolja:
- Nem veszek én, mert azok mind nyersek!
- Hazafi meghökken egy kicsit a kifogástalan rim hallatára, aztán így szól:
- Nézd e verset, ez itt a legujabb?
- Az ifju költő habozás nélkül felelté:
- Látom, most is tintás tőle ujjad!
- Hazafi látva nyílt szemmel meredt rá s megdöbbenve hebegi:

- Nini, koma, te is tudsz rimelni?
- Tudnék véled versenyre is kelni!
- Ejnye azt a . . . Te is költő vagy tán?
- Az vagyok én bizony néha napján!
- Még néhány rimet zuhantott rá költő barátunk s aztán odébb állott. Hazafi pedig elképedve nézett utána s felsóhajtott.
- Hej, ezek a fiatalok! . . . Mindent eltanulnak tőltünk!

— **Rendőri hírek.** Csöre István békási illetőségű mészáros legény vasárnap este 7 óra tájban nyitott bicsakkal fenyegette a járó-kelőket s mivel Kiss József rendőr közbelépésére sem hagyott fel botránkozató magaviseletével, a mentőkocsin szállították a városházára. Egy napi elzárás után illetőségi helyére toloncolták. — Pap Imre csavargó tegnap beismerte Osváth rendőr előtt, hogy egy embert megszurtt. A mentők jelentése szerint csakugyan be is vitték tegnap reggel a közvágóhid tájáról egy Kálmán József nevű (Palotai-utca 18.) egyént a Szent-György kórházba, a ki jókora szurt sebet kapott. E két golog teljesen összevág és tanuk is igazolják a bicskázást. Kálmán azonban sehogysem akart a kórházban megmaradni s hazai törvényeink

szerint — miután ő követelte — ki kellett bocsátani. De, a mint elért a palotai-utcai Krausz Adolf bolt elé, összeesett és vérezní kezdett. Erre a mentőkocsit hittatták és lakására szállították. — Lébényi Palkovics Ignác selyem u. 11. sz. alatti lakos neve már ismeretes a rendőri krónikában. Felesége, a ki nem elensége a szesznek, sehogy sincs inyére s nem az első esett, hogy egy-egy családi perpatvar folyamán Palkovics alaposan elverte, sőt megsebezte az asszonyt. Ilyenkor aztán elválnak néhány napra, míg nem a férj ismét hazaédesgeti a feleségét, de csak azért, hogy újabb alkalmá legyen a verekedésre. A napokban ez az eset megismétlődött s most már valószínű, hogy a bíróság fog dönteni a házastársak egyenlensége felett. Szomorú igazság ez ügyben, hogy 6 élő gyermek tanuja a szülők áldatlan harcának.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkeskedéséből Budapesten a „Sétatéri” vagy a „Margitszigeti” fűmágkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

Iskolai Értesítők.

(Folytatás.)

V. Polgári leányiskola.

Az Értesítő, mely az intézet huszonhetedik évről számol be, első helyen *Matskány Róza* h. igazgatójának rövid, de szép megemlékezését közli *Göbel János György* volt igazgatóról. Ezután következik *Alföldi Lipó*nak érdekes értekezése az *iskolai olvasmányok szerepéről a vallás-erkölcsi nevelésben.* Az értekező sok esztendő tapasztalatából kifolyólag azt a komoly igazságot vitatja, hogy a vallás-erkölcsi motívumoknak az iskolai olvasmányokban minél nagyobb teret kell engedni s oda konkludál, hogy szép és helyes dolog, hogy a nemzetes és népies irány, mely jelenleg kőszételünkben dominál, egyszersmind az ifjúságnak szánt olvasókönyvekben is mindinkább tért foglal; kár azonban, hogy némileg mellőzzük azon jellemképező anyagot, melyet az ó-klasszikai tárgyú olvasmányok a múltban a tanításnál nyújtottak.

Az Értesítő az iskolai év történetéről szólva mindenről elég bőven megemlékezik, a *vallás-erkölcsös nevelésről* azonban épen úgy, mint a *mult évben,* most is csak annyit mond, „*hogy elsőrendű gondunk közé számítottuk a ráánk bízott leánykák vallás-erkölcsös nevelését.*” Hát ez kérem senmi, még annál is kevesebb. Tényeket, adatokat kérünk, a miből minjenki láthassa, hogy az év folyamán tényleg történt-e valami és mennyi a vallás-erkölcsös nevelés érdekében; tett-e az intézet ebben az irányban annyit, a mennyit tőle joggal elvárhatunk? Ezen az ügyön — különösen napjainkban és mikor leányokról van szó — csak úgy könnyedén, egy odavetett mondással átsiklani nem lehet. Ha csakugyan elsőrendű gondja az intézetnek a vallás-erkölcsös nevelés, hát akkor kapjon jövőre ez az ügy az Értesítő közleményei között is elsőrendű helyet, mert a betűvel való takarékoskodás ilyen dologban nem érny, hanem mulasztás. Hiszen mi most is szívesen adózunk a legnagyobb elismeréssel és dicsérrel az intézet tanító karának azért a szép cselekedetért, hogy növendégeiket már példaadás kedvéért is az egész év folyamán *mindnyájan elkísérték az istentiszteletre,* de ezzel a szép és főemelő tényre a vallás-erkölcsös nevelést egyáltalában nem tarthatjuk kimerítettnek.

A növendékek a tanév alatt négy ünnepélyt tartottak túlságosan hosszú programokkal. Minden ily ünnepély alkalmával egy-egy alkalmi beszéd is volt, melyet ez évben egy kivételével mindenkor az igazgató tartott. Tanulmányi kirándulás kettő volt. Az összes osztályokban végzett női kézimunkának értéke 893 k. 55 f. Az ifjusági könyvtár 813, a tanítói 657 kötetből áll. A segélyező-egyesület vagyona 10436 k. 67 f. Az iskolai takarékpénztár, mely 21 évig virágzott az intézetben, „e tanév alatt vállalkozás hiányában szűnetelt.” Az iskolaszék tandíjban 26 növendéknek 473 kor. 96 fillért engedett el. Alapítványok után 4 tanuló 71 kor. 81 fillért kapott.

A tanestület a hitoktatókon kívül 5 tagból állt (3 nő, 2 férfi). Beiratkozott az intézetbe összesen 146 növendék, az év végén maradt 135. Legtöbb volt a zsidó 67; róm. kath. 48; ev. ref. 15; ág. ev. 3; gör. kel. 2. Ezek közül nem bukkott 116.

A beszerzések során a tanítói könyvtár 111 kor. 60 f. értékben, az ifjusági könyvtár pedig 66 kor. 40 fillér értékben gyarapodott. Ez utóbbi könyvek között szeretünk volna egy-két kifogástalan szelleműt is látni.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Névtelen levélíró. Az igaz ügy szolgálatában soh' sincs szükség a névtelenség köntösében bujkálni. Ön helyes a mérnöki hivatal ellen írt cikkeit s óhajtáná, hogy mások ügyeivel is foglalkozzunk. Legyen nyugodt, a mennyiben a közérdek megkívánja, nem mi rajtuk fog múlni a jószág. A mi most már Kunszt János nyug. alszámvevő esete illik, az a következő. Nevezett tisztviselő nagyfokú idegújja miatt nyugalmba vonult. Hat-hét havi pihenés és újjalés után beteg idegzeete annyira javult, hogy könnyebb munkák teljesítése a bajt nem fokozza. Ement tehát a városházara s ott most napidíjas minőségben önálló szerepkör nélkül dolgozik. Tekintettel arra, hogy a számvétség nagy fiatal tisztviselője vonult be katonai gyakorlatra, bizony csak örülhetünk, hogy ezen idő alatt egy olyan lelkesmeretes, ügyes és ügybegekisejtőt kapott a számvétség, mint Kunszt János. Az a feltevés, mintha nevezettnek nyugdíja és napidíja többé volna, mint volt a nyugdíjazás előtt a fizetése és lakása, realis alapon nem nyugszik, mi tehát jogtalanság fenntartását a jelen esetben nem látjuk.

E. J. Nadap. A napjai templomra vonatkozó tudósítást megkaptuk s a reklamára szánt név kihagyásával felhasználnák. A mennyiben pedig a hozzánk beküldött tudósítás egyik helyi lapban már szóról-szóra megjelent, ezt miát a tudósításnál nem csekély fontosságú dolgot megemlítjük.

HIRDETÉSEK

a „FEJÉRMEGYEI NAPLO” részére
jutányos áron felvétetnek
a kiadóhivatalban.

A nagyérdemű közönség szives figyelmébe!

Alkalmi vételek és a legelőcsőbb be vásárlási források kikutatásával abba a kellemes helyzetbe jutottam, hogy a legjutányosabb árak mellett képes vagyok a nagyérdemű közönséget az alant jelzett árukkal kiszolgálni.

Mindennemű **gazdasági gépeket** a legelőkéletesebb kivitelben gyári áron bocsájthatok áruha, vagy régieket csekély utánfizetéssel becserelek. Elismerő levelekkel bizonyíthatom **építkezési anyagaimnak** úgy kitűnő minőségét, mint rendkívül olcsóságát. — Kapható raktáron mindennemű **kovács- és lakatos szerszám, vaseszköz, új szálvás minden méret és minőségben** 9 krtól felfelé, **szekértengely** már 20 krtól, **építkezési mész** igen szaporá, házhoz szállítva 1 frt. 20 krtól, **legszébb kivitelű, géppel préselt cementlap, cement árak,** legjobbnak elismert **honyolt tető-cserepzsindely.**

Egyedüli raktár elsőrendű Dr. Heideberger-féle **aszfaltpapirokban.**

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

GROSZ BERNÁT,
Rác-utca 5. sz.

Pontos kiszolgálás!

Nyomatott az Egyházmegyei könyvnyomdában, Székesfehérvárott.